

An Introduction to the History of Sociology
The University of Chicago Press, 1966, 485 stran.

Sborník sestavený H. E. Barnesem, který je i českému čtenáři znám mj. z polského překladu práce o dějinách sociálního myšlení (spolu s H. Beckerem: *Rozwój myśli społecznej od wiedzy ludowej do socjologii*, 2. sv.), je výběrem 21 esejí z původních 47, jež byly publikovány v předchozích vydáních sborníku (první 1948). Pět hlavních oddílů knihy je rozvrženo tak, aby charakteristikou hlavních postav a základních směrů světové sociologie z pera nejpopulárnějších amerických sociologů byl postaven vývoj sociálně politického a sociologického myšlení „v období zejména od Comta k Sorokinovi“. První část (napsaná sestavitelem sborníku) je věnována starověkému, středověkému a novověkému sociálně politickému a sociálně filosofickému myšlení do Comta (jemuž však není věnována samostatná stať). V druhé části jsou probrány počátky sociologie — Spencer, Morgan, Ward, sociologický systém Tönniesův, Westmarck (z pera C. W. Millse) a Giddings. Vývoj systematické sociologie je demonstrován na Durkheimovi a jeho škole a na Weberově „sociologické analýze kapitalismu a moderních institucí“ (autorem studie o Weberovi je T. Parsons). Čtvrtá část se zabývá evropskými a britskými teoretiky — Simmelem, L. von Wiesem, E. Troeltschem, Sombartem, Hobhousem a aplikovanou sociologií ve Velké Británii. Závěrečná část je pokusem o systematický rozbor názorů amerických teoreticky orientovaných sociologů, Sumnera, Smalla, Thomase, Rosse a Sorokina.

Ačkoliv lze mít řadu podstatných výhrad proti koncepci sborníku, výběru jednotlivých postav a směrů i proti způsobu jejich zpracování (značně nejednotnému), je studium knihy poučné nejen proto, že jde o práci, která má své pevné postavení v literatuře o dějinách sociologie, ale i proto, že podává speciálně zaměřený pohled na práci některých významných soudobých autorů (Barnes, Mills, Heberle, Parsons, Kolb aj.), pro něž studium dějin sociologie je organickou součástí jejich vlastní badatelské práce. Kniha je v jednotlivých partiích bohatě bibliograficky dokumentována. --mp--

J. S. Coleman: Introduction to Mathematical Sociology

The Free Press of Glencoe, 1964, 554 stran.

Colemanovo kompendium, za jehož český překlad se přimlouvám, se zdá být nepostrá-

datelnou příručkou pro každého, kdo se zabývá kvantitativní analýzou sociologických dat. Práce, která v osmnácti kapitolách pojednává prakticky o všech relevantních problémech týkajících se užití matematiky v sociologii, není však koncipována pouze prakticko-utilitárně. Coleman vychází z předpokladu, že ve vývoji každé vědy jsou centrální dva problémy — systematické empirické studium sledované reality a systematická konceptuální práce. V předkládané knize se snaží ukázat význam matematických prostředků zejména pro konceptuální práci v behaviorálních vědách, tedy včetně (nikoliv však výhradně) sociologie. (Je např. použita řada psychologických a sociálně psychologických příkladů.) Pro čtenáře matematiky ne dost erudovaného mají základní význam dvě úvodní kapitoly — první o užití matematiky v sociologii, kde jsou podány příklady současných způsobů používání matematiky v behaviorálních vědách, a druhá, zabývající se obecněji problematikou kvantitativního měření v sociologii. Východiskem konstrukce matematického vztahového rámce adekvátního sociologii je pojetí (či užití) matematiky jako jazyka, pomocí něhož vyjadřujeme kauzální vztahy mezi kontinuálními proměnnými. Autor neváhá ukázat také meze užití matematických postupů a varovat před neúčelným „matematizováním“ tam, kde použití matematiky není funkční ani z hlediska rozšíření informace, ani z hlediska její hutnější systematizace. Autor je profesorem na Hopkinsově univerzitě a je znám mj. jako spoluautor Lazarsfeldem redigovaného sborníku *Matematické myšlení ve společenských vědách* a Solomonova sborníku *Matematické myšlení v měření chování* (pro nějž napsal stať o matematických modelech malých skupin). --mp--

Stanislav Andreski: Elements of Comparative Sociology

Nakl. Wiedenfeld and Nicolson, London 1964, 383 stran.

Autor, původním jménem Andrzejewski, vystudoval v Poznani a Londýně a vyučoval mj. v jižní Africe, Santiagu, Londýně, Manchesteru atd. Jeho intimní obeznámost s různými sociálními a kulturními systémy se promítá i v této práci. Kniha je uvedena více než stostránkovou úvahou o obecných metodologických problémech soudobé sociologie, v níž jsou formulována přísně kritická stanoviska k řadě významných sociologických proudů a autorů, zejména krajně „empiri-